

۲۰۲۸۴۰۰

جستاری بر جهان شهرهای اسلامی

(باتاکید بر تهران)

محمد احمدی بافنده

www.ketab.ir

نشر ترنگ

سرشناسه: احمدی بافنده، محمد، ۱۳۴۰ -

عنوان و نام پدیدآور: جستاری بر جهان شهرهای اسلامی (با تاکید بر تهران)/ محمد احمدی بافنده؛

ویراستار سامان اصفهانی.

مشخصات نشر: تهران: ترنگ، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۴۴۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۸۳-۰۲-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: شهرهای بزرگ — کشورهای اسلامی

موضوع: Metropolitan areas -- Islamic countries

موضوع: شهرهای بزرگ

موضوع: Metropolitan areas

موضوع: جهانی شدن

موضوع: Globalization

موضوع: تهران

موضوع: (Tehran) Iran

رده بندی کنگره: ۱۳۹۸ الف، ک/ HT۳۳۴

رده بندی دیویی: ۳۰۷/ ۹۷۶۱/ ۷۶

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۳/ ۵۰۰۰

nashretorang

www.nashretorang.com

نشر ترنگ

جستاری بر جهان شهرهای اسلامی
(باتاکید به تهران)

محمد احمدی - فتنه

ویراستار: سامان اصفهانی

مدیر اجرایی و ناظر چاپ: مریم غفری

لیتوگرافی و چاپ: پردیس دانش

چاپ اول: ۱۳۹۸

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۶۳/۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۸۳-۰۲-۹

نشانی: خیابان انقلاب، خیابان روانمهر، کوچه دولتشاهی، پلاک ۵، طبقه اول

تلفن: ۰۹۱۹۹۶۴۶۲۲۴ همراه: ۶۶۴۰۳۵۲۰ / ۶۶۴۷۰۳۷۶

حق چاپ محفوظ است

nashretorang@gmail.com

فهرست

۱۱		مقدمه
۱۳		پیشگفتار
		فصل اول
۱۵		تطورات شهر و شهرنشینی
۱۶		۱-۱- تطور مفاهیم «شهر
۱۹		۲-۱- روند تحولات شهرنشینی
۲۰		۱-۲-۱- شهرهای باستان
۲۲		۱-۲-۱- شهرهای بین‌النهرین
۲۲		۲-۱-۲-۱- شهرهای مصری
۲۳		۳-۱-۲-۱- شهرهای هندی
۲۴		۴-۱-۲-۱- شهرهای یونانی
۲۴		۵-۱-۲-۱- شهرهای رومی
۲۵		۲-۲-۱- شهرهای قرون وسطایی
۲۶		۱-۲-۲-۱- شهرهای فتودالی
۲۷		۲-۲-۲-۱- شهرهای تجاری
۲۷		۳-۲-۲-۱- شهرهای استبدادگری
۲۸		۳-۲-۱- شهرهای رنسانس
۲۹		۴-۲-۱- شهرهای انقلاب صنعتی
۳۰		۱-۴-۲-۱- شهرهای فراصنعتی
۳۱		۵-۲-۱- مادرشهر و کلان‌شهرها
۳۴		۱-۵-۲-۱- مگالاپلیس
۳۶		۶-۲-۱- تکنوشهر
۳۸		۷-۲-۱- شهر اطلاعاتی
۴۰		۸-۲-۱- شهر مجازی

فصل دوم

۴۳	جهانی شدن و شهرها
۴۴	۱-۲- مفهوم «جهانی شدن»
۴۶	۱-۱-۲- فرایند تکوین «جهانی شدن»
۵۱	۲-۱-۲- دیدگاه‌های نظری جهانی شدن
۵۴	۳-۱-۲- ماهیت جهانی شدن نوین
۵۶	۴-۱-۲- جهانی شدن و شهرها
۵۹	۵-۱-۲- شهرها خاستگاه اصلی، جهانی شدن
۶۲	۶-۱-۲- «شهر» در دنیای جهانی شدن
۶۴	۷-۱-۲- عملکرد اقتصادی و فرهنگی شهرها در جهانی شدن
۶۷	۲-۲- نقش دولت‌های ملی و محلی شهرها در جهانی شدن

فصل سوم

۷۳	جهان شهرها و شهرهای جهانی
۷۴	۱-۳- توسعه شهرنشینی در جهان
۸۲	۲-۳- موضوعات اصلی در نظریه شهرهای جهانی
۸۴	۳-۳- پیشینه روابط جهانی شدن و شهرها
۹۳	۴-۳- شهرهای جهانی و جهان شهرها
۹۳	۱-۴-۳- مدل شهر جهانی
۱۰۱	۲-۴-۳- خصوصیات شهرهای جهانی
۱۰۲	۳-۴-۳- مدل جهان شهر
۱۰۴	۴-۴-۳- تفاوت شهرهای جهانی و جهان شهرها
۱۰۷	۱-۴-۴-۳- کارکردهای شهر جهانی
۱۰۸	۲-۴-۴-۳- رتبه‌بندی شهرهای جهانی
۱۱۰	۵-۴-۳- معیارهای رتبه‌بندی شهر جهانی
۱۱۱	۶-۴-۳- زیرساخت‌های شهری شهرهای جهانی
۱۱۲	۱-۶-۴-۳- فرودگاه‌های بزرگ با عملکرد هاب هوایی
۱۱۳	۲-۶-۴-۳- شبکه حمل و نقل پیشرفته
۱۱۳	۳-۶-۴-۳- زیرساخت‌های پیشرفته اطلاعاتی-ارتباطاتی
۱۱۵	۴-۶-۴-۳- مراکز فرهنگی و آموزشی یا شهرت جهانی
۱۱۶	۵-۶-۴-۳- زیرساخت‌های ورزشی حرفه‌ای
۱۱۷	۶-۶-۴-۳- اثر معماری با برند جهانی

فصل چهارم

- جهانی شدن و کلان شهرهای کشورهای در حال توسعه ۱۱۹
- ۱-۴- اثرات جهانی شدن بر شهرهای کشورهای در حال توسعه ۱۲۰
- ۱-۱-۴- جهانی شدن و آثار اقتصادی آن بر شهرهای کشورهای در حال توسعه ۱۲۴
- ۱-۲-۴- جهانی شدن و آثار سیاسی آن بر شهرهای کشورهای در حال توسعه ۱۳۲
- ۱-۳-۴- جهانی شدن و آثار فرهنگی و اجتماعی آن بر شهرها ۱۳۵
- ۱-۴-۴- جهانی شدن و آثار ساختار فضایی آن بر شهرهای کشورهای در حال توسعه ۱۳۹

فصل پنجم

- شهرهای اسلامی و جهانی شدن ۱۴۶
- ۱-۵- «هیب» شهر اسلامی» از دیدگاه حضرت رسول اکرم (ص) ۱۴۸
- ۲-۵- نظریات «شهرهای اسلامی» ۱۵۳
- ۳-۵- مبانی شهرهای اسلامی ۱۵۵
- ۵-۳-۱- فضاهای شهری (عناصر اصلی) ۱۵۶
- ۵-۴- انواع شهرهای اسلامی ۱۵۸
- ۵-۵- ظهور اولین شهرهای اسلامی ۱۵۹
- ۵-۵-۱- شهرهای قرون اولیه اسلامی ۱۶۱
- ۵-۵-۲- قرون میانی اسلامی ۱۶۳
- ۵-۵-۳- قرون متأخر اسلامی ۱۶۳
- ۵-۶- پدیده «جهانی شدن» و شهرهای اسلامی ۱۶۹
- ۵-۶-۱- شهرنشینی در شهرهای اسلامی ۱۷۳
- ۵-۶-۲- معماری و شهرسازی شهرهای اسلام ۱۷۴
- ۵-۶-۳- جهانی شدن و هویت اجتماعی- فرهنگی در شهرهای اسلامی ۱۸۳
- ۵-۶-۳-۱- دیدگاه‌های مطرح بر جهانی شدن و هویت اجتماعی ۱۸۴
- ۵-۶-۳-۲- پیامدهای جهانی شدن بر هویت اجتماعی- فرهنگی شهرهای اسلامی ۱۸۶
- ۵-۶-۴- جهانی شدن و اقتصاد شهرهای اسلامی ۱۹۶
- ۵-۶-۴-۱- اقتصاد شهر داکا (بنگلادش) ۱۹۸
- ۵-۶-۴-۲- اقتصاد شهر بندر کراچی (پاکستان) ۱۹۹
- ۵-۶-۴-۳- اقتصاد شهر ریاض (عربستان سعودی) ۲۰۰
- ۵-۶-۴-۴- اقتصاد امارات متحده عربی ۲۰۳
- ۵-۶-۴-۵- اقتصاد شهر دوحه (قطر) ۲۰۵
- ۵-۶-۴-۶- اقتصاد شهر کویت (کویت) ۲۰۷
- ۵-۶-۴-۷- اقتصاد شهر قاهره (مصر) ۲۰۹
- ۵-۶-۴-۸- اقتصاد شهرهای ترکیه ۲۱۱
- ۵-۶-۴-۹- اقتصاد شهرهای آسیای جنوب شرق ۲۱۲

۲۱۴	۵-۶-۴-۱۰- اقتصاد شهرهای اندونزی (جاکارتا).....
۲۱۵	۵-۶-۴-۱۰- اقتصاد شهر مانیل (فیلیپین).....
۲۱۶	۵-۶-۵-۱۲- اقتصاد شهرهای کشورهای آسیای میانه.....
۲۱۸	۵-۶-۴-۱۳- اقتصاد شهر تاشکند (ازبکستان).....
۲۱۸	۵-۶-۴-۱۴- اقتصاد شهر آستانه (قزاقستان).....
۲۲۰	۵-۶-۴-۱۵- اقتصاد شهر دوشنبه (تاجیکستان).....
۲۲۱	۵-۶-۴-۱۶- اقتصاد شهر عشق آباد (ترکمنستان).....
۲۲۱	۵-۶-۴-۱۷- اقتصاد شهر بیشکک (قرقیزستان).....
۲۲۱	۵-۶-۴-۱۸- اقتصاد شهر کابل (افغانستان).....
۲۲۲	۵-۶-۴-۱۹- اقتصاد شهرهای کشورهای آفریقا.....
۲۲۳	۱-۶-۱- جنبه‌های مثبت و منفی اقتصادی جهانی شدن بر شهرهای اسلامی.....
۲۲۶	۵-۷- مدرن شدن شهرهای اسلامی و تأثیرات جهانی آن.....
۲۲۹	۵-۸- آلیجی جهانی شدن بر شهرهای اسلامی در شبکه شهرهای جهانی.....

فصل ششم

۲۳۱	جهانی شدن و شهرهای ایران.....
۲۳۲	۶-۱- آثار «جهانی شدن» در ایران.....
۲۳۴	۶-۱-۱- جهانی شدن بر حاکمیت ایران.....
۲۳۵	۶-۱-۱-۱- جهانی شدن و حاکمیت سراسری ایران.....
۲۳۸	۶-۱-۲- جهانی شدن و اقتصاد ایران.....
۲۴۰	۶-۱-۳- جهانی شدن و مسائل اجتماعی فرهنگی آن در ایران.....
۲۴۳	۶-۲- جهانی شدن و توسعه شهرهای ایران.....
۲۴۷	۶-۲-۱- تحولات جمعیتی شهری در ایران.....
۲۵۲	۶-۲-۲- نقش شهرهای ایران در اقتصاد جهانی.....
۲۵۸	۶-۲-۳- دسترسی شهرهای ایران به ارتباطات جهانی.....
۲۵۸	۶-۲-۳-۱- زیرساخت‌های فناوری اطلاعات.....
۲۵۹	۶-۲-۳-۲- تجارت و تکنولوژی الکترونیکی.....
۲۶۱	۶-۲-۳-۳- شهرهای الکترونیک.....
۲۶۲	۶-۲-۳-۴- فناوری اطلاعات و سبک زندگی شهری.....
۲۶۳	۶-۲-۴- حمل و نقل شهرهای ایران و جهانی شدن.....
۲۶۴	۶-۲-۴-۱- شبکه ارتباطی (راه‌ها).....
۲۶۴	۶-۲-۴-۲- حمل و نقل هوایی.....
۲۶۶	۶-۲-۴-۳- حمل و نقل ریلی (راه آهن).....
۲۶۷	۶-۲-۴-۴- حمل و نقل دریایی (کشستیرانی).....
۲۶۸	۶-۳- نتیجه بحث.....

فصل هفتم

- ۲۷۱..... جهانی شدن و کلان شهر تهران
- ۲۷۲..... ۱-۷- جهانی شدن و کلان شهر تهران
- ۲۷۷..... ۱-۱-۷- سیر تاریخی تحولات تهران در بستر جهانی شدن
- ۲۷۷..... ۱-۱-۱-۷- جهانی شدن تهران در دوره قاجار
- ۲۷۷..... ۱-۱-۲- دوره پهلوی (۱۹۲۴-۱۹۷۹)
- ۲۷۸..... ۱-۱-۳- دوره پس از انقلاب (۱۹۷۹ تا کنون)
- ۲۷۹..... ۳-۷- منطقه کلان شهری تهران در دهه های اخیر
- ۲۸۰..... ۳-۷- کلان شهر تهران در اقتصاد جهانی
- ۲۸۲..... ۱-۳-۷- زمان گذاری مستقیم خارجی (Fid)
- ۲۸۴..... ۳-۷- حجم تجارت خارجی
- ۲۸۶..... ۳-۷- توسعه بهره گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات در کلان شهر تهران

فصل هشتم

- ۲۸۹..... مدیریت شهری از دیدگاه مردم
- ۲۹۲..... ۱-۸- آغاز قرون رنساند
- ۲۹۴..... ۲-۸- انقلاب صنعتی

فصل نهم

- ۳۰۵..... ۱-۹- چگونگی ساخت جهان شهرها
- ۳۰۸..... ۲-۹- مزایای پیاده روی

فصل دهم

- ۳۱۷..... ۱-۱۰- اصول دکترین ناحیه محوری و شهر هوشمند
- ۳۱۷..... ۱-۱-۱۰- همکاری مردم برای مردم (PPP)
- ۳۱۸..... ۲-۱-۱۰- سود اصلی همکاری مردم برای مردم
- ۳۱۹..... ۳-۱-۱۰- فواید به کارگیری استراتژی (PPP)
- ۳۲۰..... ۴-۱-۱۰- ناحیه محوری (علم شهری)
- ۳۲۲..... ۵-۱-۱۰- آینده طرح ناحیه محوری
- ۳۲۴..... ۶-۱-۱۰- تعریف ناحیه
- ۳۲۷..... ۲-۱۰- تعریف شهر هوشمند
- ۳۲۸..... ۱-۲-۱۰- زندگی در شهر هوشمند
- ۳۳۰..... ۲-۲-۱۰- ویژگی های شهر هوشمند
- ۳۳۳..... ۳-۲-۱۰- سونگدو شهری هوشمند
- ۳۳۵..... ۴-۲-۱۰- شهرهای الکترونیک در ایران

۳۳۶	۱۰-۲-۵ - نتیجه‌گیری
-----	---------------------

فصل یازدهم

۳۳۹	زندگی در شهرها
۳۴۸	۱۱-۱ - عوامل ظرفیت ساز
۳۴۸	۱۱-۲ - سامانه‌های نشاط و اشتغال

فصل دوازدهم

۳۵۹	چشم‌انداز توسعه شهری تهران
۳۵۹	۱۲-۱-۱ - راهبردهای توسعه شهر تهران
۳۶۰	۱۲-۱-۲ - برنامه‌های شهردار و اقدامات انجام شده در راستای راهبردهای توسعه
۳۶۳	۱۲-۱-۳ - زیباسازی فضاهای شهری
۳۶۳	۱۲-۱-۴ - جای درختان (هدف از جابه‌جایی درختان بزرگ)
۳۶۴	۱۲-۱-۴-۱ - جای درختان
۳۶۵	۱۲-۱-۴-۲ - جای درختان (هدف از جابه‌جایی درخت)
۳۶۶	۱۲-۱-۴-۳ - لایه‌های باز و فضاها
۳۶۷	۱۲-۱-۴-۴ - روش کار دستگاه ECOCYCLER
۳۶۷	۱۲-۱-۴-۵ - دستگاه مکده موی خشک DRY-SUCTION UNITS
۳۶۷	۱۲-۲ - احداث پارک‌ها
۳۶۹	۱۲-۲-۱ - احداث پارک ویژه بانوان
۳۶۹	۱۲-۲-۲ - هدف از ایجاد پارک ویژه بانوان
۳۶۹	۱۲-۲-۴ - عملیات عمرانی لازم جهت احداث پارک
۳۷۰	۱۲-۲-۵ - مجموعه‌های فرهنگی ورزشی پیشنهادی جهت احداث در پارک
۳۷۰	۱۲-۳ - عناوین پروژه‌های گروه خدمات شهری
۳۷۱	۱۲-۴ - چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افاق ۱۴۰۴ هجری شمسی
۳۷۲	۱۲-۵ - سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه جمهوری اسلامی ایران
۳۷۶	۱۲-۶ - نتیجه‌گیری
۳۸۱	منابع و مآخذ
۴۱۰	تصاویر

مقدمه‌ی این کتاب را در آغاز به‌لمین دهه‌ی فجر انقلاب اسلامی تنظیم می‌نمایم. این کتاب را به مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله امام خامنه‌ای، حضرت امام خمینی رهبر فقید انقلاب اسلامی، شهدای گرانقدر اسلام، جنگ تحمیلی و حوزه‌ی شهرداری‌ها تقدیم می‌کنم و امیدوارم که دستاوردهای اجرائی کشور از جمله حوزه‌های مربوط به امور شهرداری‌ها بدانند که خدمت به مردم علی‌الخصوص شهروندان بدون داشتن اطلاعات علمی و تخصص در امور خدمات و فعالیت‌های شهری می‌تواند باعث تحریف اعتقادات و روحیه‌ی شهروندان و ساکنین شهرهای ایران زمین اسلامی شود.

تهران به لحاظ جمعیتی و موقعیت سیاسی، اعتقادی شهری است که در مسیر جهانی‌شدن قرار گرفته است. زحمات شهرداران و خدمت‌رسانان این شهر انقلابی علی‌الخصوص در دوره‌ی سازندگی و جهاد خدمت‌رسانی دکتر قالیباف بر کسی پوشیده نیست.

جهانی‌سازی تهران و الگوسازی در این شهر مقدس و بالارزش با حاکمیت مردان مطلع و عالم به مسائل شهری قابل تحقق بوده و بایسته است همواره عزیزان خادم این عرصه از عزیزان شورای اسلامی شهر تهران گرفته تا همکاران خوب و زحمتکش شهرداری در همه‌ی رده‌های خدمتی و علی‌الخصوص حوزه‌ی وزارت خانه کشور با سازمان بزرگ وابسته به عنوان، سازمان شهرداری‌ها و دهرداری‌ها به این نکته توجه کنند که انتخاب دستگاه اجرائی شهرداری در سطح کشور می‌تواند بار بر دوش دولت در امور اجرائی و سیاسی و سیاست خارجی و صنعتی و اقتصادی را کاسته و شهر و شهردار و شهروند با یک الگوی تخصصی و اعتقادی با سازوکاری کاملاً آگاهانه به خدمات و فعالیت‌های مشخص شده اقدام نمایند.

در پایان از خدمات ارزشمند استاد بزرگوار جناب دکتر یحیی‌پور و استاد فرزانه دکتر داودی که در این کتاب زحمت جمع‌آوری و تنظیم مطالب را به عهده داشتند و همچنین از سرکار خانم مریم غفوری ناشر ارزجمند تشکر می‌نمایم.

محمد احمدی بافنده

www.ketab.ir